

Longyearbyen feltbiologiske forening

**REGISTRERINGER
AV FUGL
SØR PÅ SØRKAPPLAND
AUGUST-SEPTEMBER 2006**

Arbeidsrapport 1- 2006

Av

Georg Bangjord, Bjørn O. Frantzen, Stig Hammer og Oddvar Hagen

FORORD

Denne rapporten omhandler registreringer av fugl sør på Sørkappland i månedskifte august-september 2006. Registreringene er et ledd i arbeidet med å øke kunnskapen om forekomster og dynamikk knyttet til høsttrekket hos fugl på Svalbard.

Arbeidet er et samarbeid mellom Sysselmannen på Svalbard, Norsk Polarinstitutt og Longyearbyen feltbiologiske forening

Sysselmannen på Svalbard og Norsk Polarinstitutt har stått for dekning av transport og utlån av nødvendig utstyr, samt stilt sine hytter til disposisjon. Arbeidet er utført ulønnet på frivillig basis.

Det rettes en takk til alle som har bidratt til at prosjektet ble gjennomført.

***Forsidebilde:** Flyfoto av Tokrossøya og Øylandet sett fra sør. **Foto:** Bjørn O. Frantzen.*

INNHOOLD

SAMMENDRAG.....	4
1. INNLEDNING.....	5
2. METODE, DELTAGELSE, DEKNING OG VÆRFORHOLD.....	5
2.1 Metode.....	5
2.2 Deltagelse.....	5
2.3 Dekning.....	6
2.4 Vær- og telleforhold.....	7
3. RESULTATER – ARTSVIS GJENNOMGANG.....	8
3.1 Fugl.....	8
3.2 Pattedyr.....	18
4. SØRKAPPØYA - ET IDEELT STED FOR OVERVÅKNING AV TREKKENDE FUGL PÅ SVALBARD.....	19
5. VEDLEGG.....	20
6.1 Nordre del av Øyrlandet, et viktig rasteområde for ringgjess	21

SAMMENDRAG

Målsetningen var å kunne avdekke ulike fuglearters forekomst og bevegelser i et område med dårlig kunnskap om fugl under høsttrekket.

Fra før vet man at områdene sør på Sørkappland er:

- viktig hekkeområde for en lang rekke vannfugl
- store mengder gjess har tilhold her i slutten av august og tidlig september
- viktig myteområde for ærfugl og praktærfugl (spesielt vestkysten av Øyrlandet).

Arbeidet som ble utført dokumenterer tidligere mistanker om at områdene Øyrlandet, Sørkappøya og Sørflya har helt spesielle kvaliteter med viktige funksjoner for fugl under høsttrekket. Til sammen ble det registrert 37 forskjellige arter fugl under oppholdet. Dette er et uvanlig høyt antall arter sett i forhold til årstiden. Det var ikke forventet å registrere noe særlig sørgående trekk av gjess mht. tidspunkt og høye temperaturer i hele perioden. Et opphold i samme område i perioden 10. til 20. september ville normalt ha medført observasjoner av et betydelig sydgående trekk av hvitkinngås og kortnebbgås. En innsikt i ærfugltrekket vil måtte medføre et feltarbeid utover i oktober.

Av elementer som kan betraktes som dels ny kunnskap er blant annet områdets viktige funksjon for rastende vadefugl og da spesielt overraskende mange sandløpere og polarsniper som vekker misstanke om mulig transittopphold under høsttrekket for fugl fra NØ-Grønland. Videre gjør geografi og topografi området til et ypperlig sted for overvåkning av fugl og da spesielt vannfugl på rasteplass og under trekk. Her vil man ved enkle midler kunne kartlegge de ulike arters trekksykluser, bruk av områdene, trekkretninger og gjøre bestandstelling for flere av ansvarsartene på Svalbard. I det undersøkte området finnes gunstige steder for å observere trekk av fugl som dreneres sørover fra vest- og østkysten av Spitsbergen, samt å kunne drive ringmerking av vadefugl på lokaliteter med uvanlige tette konsentrasjoner.

En oppfølging av dette arbeidet bør rettes mot en mer omfattende registrering av trekkende fugl under høsttrekket i en lengre periode på høsten (august-oktober). Videre bør også områdets funksjon under vårtrekket kartlegges, samt gjennomføring av en totaltelling av hekkefugl.

Det undersøkte området tilfredstiller de krav som stilles for å oppnå status som et Ramsarområde. Ved neste evaluering av Ramsarområdene på Svalbard, anbefales søndre del av Sørkappland som en kandidat.

1. INNLEDNING

Det foreligger få undersøkelser som avdekker viktige rasteplasser for fugl på Svalbard under høsttrekket. I dag er det flere hull i kunnskapen om viktige lokaliteter for rastende vannfugl og trekkruiter gjennom høsten for mange av ansvarsartene for Svalbard.

Man har lenge kjent til at beliggenheten og naturtypene på Øyrlandet, Sørkappøya og Sørflya med ferskvann, grunne sjøområder og fjæresoner nødvendigvis må være et sentralt samlings- og beiteområde for vannfugl i framkant av avreise fra Svalbard.

I framkant av registreringene som omtales i denne rapporten, hadde man kjennskap til bl.a følgende kvaliteter mht. fugl i området:

- viktig hekkeområde for vannfugl
- store mengder gjess i slutten av august og tidlig september
- viktig myteområde for ærfugl og praktærfugl (spesielt vestkysten av Øyrlandet- mot Stormbukta).

Arbeidet som ble gjennomført høsten 2006 vil være det første bidrag til økt kunnskap om kvalitetene knyttet til høsttrekk av fugl i området og synliggjøring av potensialet til området for fremtidig overvåkning av fugl både med vekt på fenologi og bestandsovervåkning.

2. METODE, DELTAGELSE, DEKNING OG VÆRFORHOLD

Metode

Målsetningen med undersøkelsen var å gjøre en inventering av fuglelivet på Øyrlandet, Sørflya og Sørkappøya, ved å besøke disse områdene flere ganger i løpet av undersøkelsesperioden.

Registreringene ble i hovedsak gjort fortløpende ved å gå gjennom områdene og speide jevnlig fra de valgte rutene. I tillegg ble det gjort observasjoner fra Sørkapphytta på Sørflya og fra hytta på høyde 15 sør på Sørkappøya. Det ble observert jevnlig både inn over landområdene og utover sjøen. Man bør anta at hovedtyngden av de faktiske forekomster av fugl i området, ble registrert i løpet av perioden.

Deltagelse

Perioden 22. til 29. august:

I denne perioden deltok Stig Hammer (SHA) og Oddvar Hagen (OHA). De hadde "Sørkapphytta" på Sørflya som base. Videre gjorde Rune Bergstrøm (RBE) registreringer på Sørkappøya den 22. august.

Perioden 29. august til 4. september: I denne perioden deltok Bjørn O. Frantzen (BOF) og Georg Bangjord (GBA) som hadde base i Norsk Polarinstittutt sin hytte ved høyde 15 sør på Sørkappøya.

.

Dekning

I grove trekk ble det gjort registreringer på følgende områder og dager:

Sørkappøya

- 22. august: Sentrale og søndre deler.
- 23. august: Fra Trondsenneset og sørover (inkl. Sørkapplaguna og alle ferskvann).
- 26. august: Lomtjørna, Skålvatnet og Sørkapplaguna.
- 29. august: Fra Høyde 15 og en km. nordover langs vestkysten (sen kveld).
- 30. august: Områdene nord for linje mellom høyde 15 og Revleneset (dvs. 80% av øya).
- 1. september: Søndre del av øya (dvs. fra og med Sørkapplaguna og sørover- begge sider).
- 3. og 4. september: Sentrale deler av øya på begge sider.

Bilde 1. Sørkapplaguna og Skålvatnet på Sørkappøya sett vest. Et svært viktig tilholdssted for vannfugl med vekt på vadefugl. **Foto:** Bjørn O. Frantzen

Øylandet

- 22. august: Områdene på sørsiden av Store Nesvatnet.
- 24. august: Sommerfeltbukta og nordsiden av Vollvatnet.
- 25. august: Søndre sentrale deler med Fuglevatna og Nesvatna.
- 31. august: Hele søndre del av Øylandet fra Strandbogen-Øyrungen og sørover.

Bilde 2. Tokrossøya og Øylandet sett fra sør. **Foto:** Bjørn O. Frantzen.

Sørflya

24. august: Sørflya inkl. Sørflyvatna.

27. august: Sørflya.

28. august: Sørflya, Sørflyrabbane, Flybekkene og Grunnvågsletta.

29. august: Sørflya sett fra Sørkapphytta (for øvrig også dekning fra hytta i perioden 22. til

29. august).

2. september: Sørflya fra Sørkapphytta på Skjemmeneset til Strandskjera, samt Flybekkene, Flyungen og Sørflyvatna.

Bilde 3. Sørkapp mot Sørkappholmane. Et eksempel på de mange stedene i området hvor det er krevende å ferdes med båt. **Foto:** Georg Bangjord

Vær- og observasjonsforhold

I hovedsak var det fra middels til gode værforhold med vestlig vær og noe nedbør hele den første perioden. Siste del av perioden var det østlig vær med vekslende vindforhold opp til liten kuling, hvorav to dager med stille til svake østlige vinder. Også denne perioden hadde flere dager med regnbyger.

Telleforholdene var i all hovedsak gode på land med lite hildring. Noe vind og nedbør gjorde forholdene dårlig i perioder. På sjøen var det vekslende forhold fra flatt hav til grov sjø. Store deler av sjøområdene ble undersøkt på gunstige observasjonsforhold.

Temperaturene lå omkring 4 til 6 grader.

Samlet sett var man heldige med været mht. både muligheter for å kjøre med småbåt mellom delområdene, og værforhold for øvrig som kan være betydelig verre i dette eksponerte området.

3. RESULTATER - ARTSVIS GJENNOMGANG

3.1 FUGL

Smålom, *Gavia stellata*

Vanlig i de tre undersøkte delområdene i hele perioden. Stor aktivitet både ved hekkeplassene i ferskvatna, i luftrommet og under matsøk i nære sjøområder. Det ble ikke sett en eneste årsunge på Sørkappøya eller Sørflya. På Øyrlandet hadde et par to store trolig flyvedyktige unger i Store Nesvatnet 31.8 (BOF,GBA). Ved denne lokaliteten ble det sett en voksenfugl som kom flygende fra sjøen med fisk i nebbet. Det synes som om hekkesuksessen i dette området har vært meget lav dette året. Det ble observert fjellrev både på Øyrlandet og Sørkappøya, noe som kan være delaktig i forklaringen på den dårlige hekkesuksessen. Under hele perioden var det stor territoriell lydytring og betydelig kurtisering med hele spekteret av oppvisninger som er kjent for arten i etableringsfasen og i hekketiden (og da spesielt i etterkant av mislykkede hekkinger). Sørkappøya skilte seg klart ut med høy tetthet av smålom, hvor mellom 50 og 70 voksne individ hadde tilhold. Fra høyde 15 ble det sett i overkant av 20 voksne individ i vatna mot sør og øst ved flere anledninger. Det var tydelig at lommene flyttet seg mellom vatna og derfor ble det vanskelig å få eksakt tall på hvor mange individ som befant seg på/ved øya samtidig. Ved Nesvatna på Øyrlandet var det 16 individ 25.8 (SHA,OHA) og til sammen 16 ad. og to årsunger i samme området 31. august (BOF,GBA). Ved Sørflya ble det sett 10 ad. både 27.8 (SHA,OHA) og 2.9 (BOF,GBA). Til sammen i det undersøkte området hadde minimum 80 individ og trolig omkring 100 individ opphold.

Storlom, *Gavia arctica*

To voksne individ i sjøen øst for Sørkapplaguna, Sørkappøya 22.8 (RBE).

Islom, *Gavia immer*

Ett voksen individ i sjøen sør for Sørkapp, Sørkappøya 22.8 (RBE).

Gulnebbblom, *Gavia adamsii*

Ett individ (ikke utfarget) trakk mot vest forbi Skjemmeneset på Sørflya 24.8 (SHA).

Havhest, *Fulmarus glacialis*

Vanlig. Svak strøm (hovedsaklig enkeltindivid) trakk i alle retninger. Det ble ikke foretatt noen telling av denne arten.

Kortnebbgås, *Anser brachyrhynchus*

Hovedsakelig småflokker (opp til 12 individ) ble sett sporadisk i områdene Sørflya og Øyrlandet i perioden 22. til 29.8 (SHA,OHA). Ut over dette ble en flokk på ca. 300 individ registrert beitende ved Sørneset før den ble støkket og dro opp i Sørflyrabbane 28.8 (SHA,OHA). Samtlige registreringer er oppført i tabell 1. Noe uventet at arten ikke ble sett i området i perioden 29.8 til 4.9 (BOF,GBA). Det ble funnet noen få mytefjær på Øyrlandet og Sørflya, samt ei fjær på Sørkappøya. Det var ikke forventet å registrere noe særlig sørgående trekk mht. tidspunkt og mht. høye temperaturer i hele perioden.

Tabell 1. Samtlige registreringer av kortnebbgås (SHA, OHA).

Antall individ	Sted	Område	Dato	Kommentar
6	Nessvatna sør	Øylandet	22.08.2006	kl. 20.00-24.00
12	Vollvatnet	Øylandet	24.08.2006	kl.12.30. Sammen med ringgås, kom lavt mot sør og landet
1	Fuglevatna	Øylandet	25.08.2006	
10	Sørflya	Sørflya	27.08.2006	kl. 16-22. To småflokker kom fra øst
ca 300	Sørnest	Sørflya	28.08.2006	en flokk letta ved Sørneset og landet i Sørflyrabbane
8+	Vollvatnet	Øylandet	29.08.2006	sett fra Trollstabbane

Hvitkinngås, *Branta leucopsis*

Arten var relativt vanlig i alle delområdene hele perioden. Samtlige observasjoner er gjengitt i tabell 2. Betydelige mengder mytefjær var å finne ved vatna i alle delområdene. Det er mye som tyder på at disse områdene er viktige myteområder for arten. På det meste var det ca. 1000 individ på Sørflya den 28.8 (SHA,OHA). Ett satellittmerket individ var blant disse og den forflyttet seg til Bjørnøya 29.8. Trolig dro mesteparten av hvitkinngjessene fra Sørflya denne dagen. Under telling av gjess på Sørflya den 2. september var det til sammen 42 hvitkinngås spredt i mindre flokker (BOF,GBA). På Sørkappøya ble det til sammen sett omkring 50 individ i perioden 29.8 til 4.9. Småflokker som ble sett i perioden forsvant og det er stor sannsynlighet for at de trakk videre mot sør. Ved Øylandet ble det sett 59 individ 25.8 (OHA,SHA) og 111 individ 31.8 (BOF,GBA). Ut fra vegetasjonsdekke har både Øylandet og Sørflya trolig et betydelig beitepotensial for gjess. Det var ikke forventet å registrere noe særlig sørgående trekk sett i forhold til tidspunkt og høye temperaturer i hele perioden. Et opphold i samme område i perioden 10. til 20. september ville normalt ha medført observasjoner av et betydelig sydgående trekk av hvitkinngås og kortnebbgås.

Tabell 2. Samtlige registreringer av hvitkinngås (OHA,SHA,BOF,GBA).

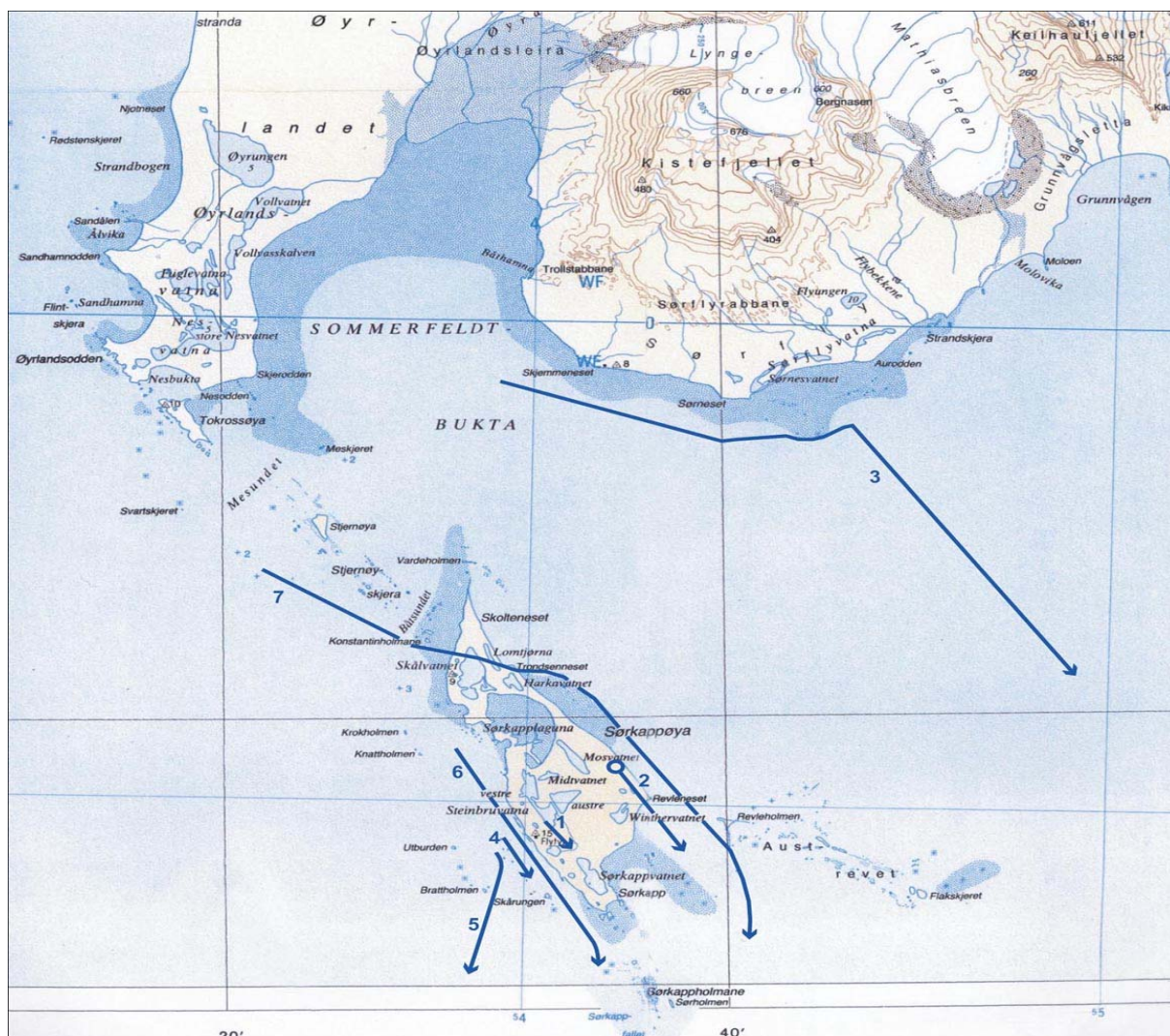
Antall individ	Sted	Område	Dato	Kommentar
5	Nessvatna sør	Øylandet	22.08.2006	kl. 20.00-24.00
min 150	Sørflyvatna	Sørflya	22.08.2006	kl. 22.30. Kom fra vest landet ved vatna
207	Sørflya	Sørflya	24.08.2006	området Sørneset til Sørnesvatnet. Ettermiddag
46	Nessvatna	Øylandet	25.08.2006	Beiter
13	Fuglevatna	Øylandet	25.08.2006	Beiter
ca 150	Skjemmeneset	Sørflya	26.08.2006	kl. 20.15. Trekker mot Sørflyvatna
min 70	Sørflya	Sørflya	27.08.2006	kl. 16 til 22.
30	Nesvatna	Øylandet	27.08.2006	Beiter og korte forflytninger
ca 1000	Sørflya	Sørflya	28.08.2006	flokker opp til 350 individ
300+	Sommerfeldtbukta	Sommerfeldtbukta	29.08.2006	sett fra Trollstabbane, småfl. beiter begge sider av bukta.
23	Vestkysten	Sørkappøya	29.08.2006	Trakk over øya mot sør kl 20.30
12	Sørkapplaguna	Sørkappøya	30.08.2006	hvorav to trakk mot sør kl. 10.25
12 ad+1 unge	Lomtjørna	Sørkappøya	30.08.2006	Ungen var betydelig mindre enn de voksne og var fortsatt dungrå. Ungen ble også sett 3.9
9	Revlenseset	Sørkappøya	30.08.2006	Beiter
17	Winthervatnet	Sørkappøya	31.08.2006	Beiter sørvest av vatnet
101	Ålvika	Øylandet	31.08.2006	Beiter på tundra inn for bukta
10	Øyrungen	Øylandet	31.08.2006	vest av vatnet
9+2	Sørkappvatnet	Sørkappøya	01.09.2006	Beiter
5	Sørneset	Sørflya	02.09.2006	Beiter
37	Flyungen	Sørflya	02.09.2006	Beiter
4ad+1 unge	Lomtjørna	Sørkappøya	03.09.2006	Beiter

Ringgås, *Branta bernicla*

Det ble gjort ni observasjoner av til sammen ca. 200 ringgås i perioden. De fleste var på trekk fra Spitsbergen (fig.1 og tab.3). Et av trekkene hadde kurs i uventet retning, da en flokk på 13 individer trakk mot sørøst (ref.3 på fig. 1). En annen flokk trakk sammen med ærfugl mot S/SV (ref.5 på fig.1).

Tabell 3. Samtlige registreringer av ringgjess.

Antall individ	Sted	Område	Dato	Tid	Kommentar	Ref. figur 1	Observatører
9	Vollvatnet	Øyrlandet	24.8.	12:30	ilag med 12 kortnebb. Kom lavt fra nord, landet		OHA,SHA
8	Sørflya	Sørflya	24.8.		trakk mot Sørkappøya på ettermiddagen		OHA,SHA
14	vestkysten	Sørkappøya	29.8.	20:00	trakk forbi høyde 15 mot sør	1	BOF
40	Revleneiset	Sørkappøya	30.8.	19:00	satt nord for neset, ble støkka og trakk sørover	2	GBA,BOF
13	sør av Sørflya	Sørflya	2.9.	19:05	trekker ut mot SØ kl 19.05	3	GBA,BOF
14	vestkysten	Sørkappøya	3.9.	14:00	trakk mot sør lavt over havflata (ca tid)	4	BOF
32	Sørkappøya	Sørkappøya	4.9.	10:00	trekker ut ilag med ærfugl mot S/SV	5	GBA
17	vestkysten	Sørkappøya	4.9.	12:00	trekker ca 20 m over havflata mot sør (ca. tid)	6	GBA,BOF
Ca 50	Sørkappøya	Sørkappøya	4.9.	14:00	kommer fra vestkysten trekker over øya mot sør	7	GBA

Figur 1. Pilene viser omtrentlig trekkroute for syv ulike trekkbevegelser hos ringgås. Tallene refererer til data oppført i tabell 3.

Ærfugl, *Somateria mollissima*

Området er tydeligvis et viktig hekke- og myteområde for arten. **Myting:** Mytende fugl ble sett i alle delområdene (fig 2. og tab.4). Til sammen var det ca. 2000 individ i området, hvorav ca 1200 voksne hanner. Flokken i Nesbukta inneholdt en stor andel årsunger. **Trekk:** I løpet av perioden 27.8 til 4.9 ble det sett mindre flokker (til sammen ca 50 individ) med hunnfugl på trekk. De fleste trekkene gikk lavt over vannflata i sydlig retning, nært kysten og kan således være lokale forflytninger. En flokk på 12 individ trakk i lag med 32 ringgås i retning S-SV 4.9 (GBA). Disse fuglene ble fulgt til de forsvant ute i horisonten.

Figur 2. Myteområder for ærfugl er gjengitt i rød.

Tabell 4. Opplisting av myte- og beiteområdene for ærfugl i området i perioden 31.8 til 1.9.2006. Totalantallet er nokså presist, mens det er noe mer upresist mht. kjønnsfordeling hos fuglene utenfor Sørflya (GBA,BOF).

Lokalitet	Område	Dato	Hann	Hunn og ungfugl	Totalt	Observatører
Nesbukta	Øyrlandet-Tokrossøya	31.08.2006	7	145	152	BOF,GBA
Ålvika-Flintskjæra	Øyrlandet	31.08.2006	640	140	780	BOF,GBA
Aurodden-Strandskjæra	Sørflya	02.09.2006	280	220	500	BOF,GBA
Sørkapp	Sørkappøya	01.09.2006	270	270	540	BOF,GBA
Totalt			1197	775	1972	

Praktærfugl, *Somateria spectabilis*

Til sammen syv hann og en voksen hunn i lag med ærfugl i Ålvika 31.8 (GBA), 17 voksne hunner i Sandhamna på vestsiden av Øyrlandet 31.8 (BOF,GBA) og en voksen hunn i lag med ærfugl ved Strandskjæra, Sørkappøya 2.9 (GBA).

Havelle, *Clangula hyemalis*

Seks ungfugler hadde tilhold i Lomtjørna på Sørkappøya 23. og 26.8 (SHA,OHA) og 30.8 (BOF,GBA). En hann trakk mot vest sør for Øyrlandet 31.8 (BOF,GBA). En flokk med 16 hann og to hunnfugl på sjøen ved Strandskjæra 2.9 (BOF,GBA). Videre trakk to individ mot sørvest ved Aurodden, Sørflya 2.9 (GBA).

Dvergfalk, *Falco columbarius*

En ungfugl (trolig hann) jaktet på småvadere ved Sørkapplaguna 3.9 (GBA). Den ble selv ”kjeppjaget” av to tyvjo som også jaktet på vadere i samme område.

Sandlo, *Charadrius hiaticula*

Enkeltindivid og småflokker opp til ti individ ble sett jevnlig i perioden 22.8 til 4.9 på Sørkappøya. Spesielt i og rundt Sørkapplaguna var et viktig oppholdssted, men arten forekom også fåtallig ved stredene rundt hele øya og da spesielt vanlig på steder med store tangvoller i flomålet. Det ble gjort flere observasjoner av enkeltindivid og småflokker i flukt. Trolig var det en jevn drenering av fugl bort fra området gjennom hele perioden. Nevner her i grove trekk et sammendrag: Ti ind. i Sørkapplaguna 22.8 (RBE), 16 ind. ved sentrale og nordre del av Sørkappøya 30.8, ni ind. Øyrlandet 31.8, 16 ind. sentrale og søndre del av Sørkappøya 1.9, tre ind. Sørflya 2.9 og 26 ind. på sentrale deler av Sørkappøya 3.9 (BOF,GBA). Høyst sannsynlig dreier det seg om til sammen >50 individ i området i løpet av perioden.

Heilo, *Pluvialis apricaria*

Ett voksent individ (trolig hunn) hadde tilhold i tangvollene på stranda øst av Sørkapplaguna 1.9 (BOF,GBA).

Polarsnipe, *Calidris canutus*

Arten ble registrert ved tre lokaliteter. Ved Sørkapplaguna ble henholdsvis 34, 32, 22 og 21 individ registrert dagene 30.8, 1.9, 3.9 og 4.9. Den 30.8 var det i tillegg ett individ i tangvollen på stranda rett øst av Sørkapplaguna og den 1.9 trakk en flokk på 16 ind. nordover langs østkysten av Sørkappøya. Videre hadde en flokk på 20 individ tilhold i området Nesodden – Skjerodden på Øyrlandet dagene 31.8 og 2.9 (BOF,GBA). Det foreligger svært få observasjoner av polarsnipe på Svalbard under høsttrekket fra før. Et så stort antall rastende polarsnipen, vekker mistanke om mulig transittopphold for fugl på trekk fra NØ-Grønland.

Sandløper, *Calidris alba*

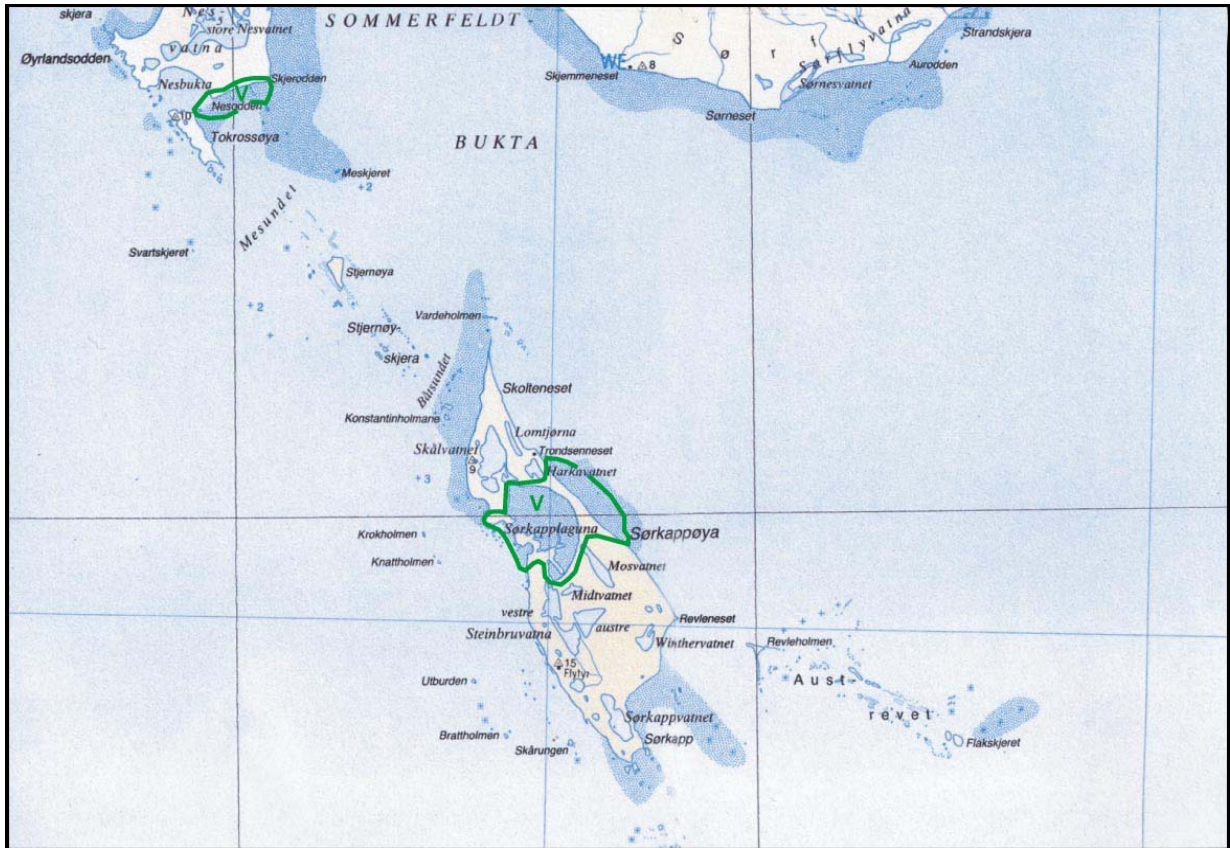
Relativt vanlig i hele perioden. Det var en god del trafikk av enkeltindivid og småflokker sør på Øylandet og på Sørkappøya. To områder skiller seg klart ut som de viktigste tilholdsteder for arten (jf. fig. 3). I tillegg var det jevnt med enkeltindivid og mindre grupper ellers langs flomålet på østkysten sør på Øylandet og på østkysten av Sørkappøya. Samtlige registreringer er opplistet i tabell 5. Maksimumsverdier: Til sammen 55 individ på Øylandet 31.8 (BOF,GBA). På Sørkappøya ble de til sammen registrert 82 individ den 3.9, men her er det stor usikkerhet om hvorvidt det var individ som forflyttet seg mellom områdene og som således ble talt to ganger (BOF,GBA). I Sørkapplaguna ble det registrert henholdsvis 40, 51 og 49 individ den 22.8 (RBE), 23.8 (SHA,OHA) og 3.9 (GBA). Høyst sannsynlig var det godt over ett hundre individ til sammen i undersøkelsesområdet i perioden 29.8 til 4.9. Ett så høyt antall vekker mistanke i retning av muligheten for at sandløpere fra NØ-Grønland har transittopphold på Svalbard under høsttrekket.

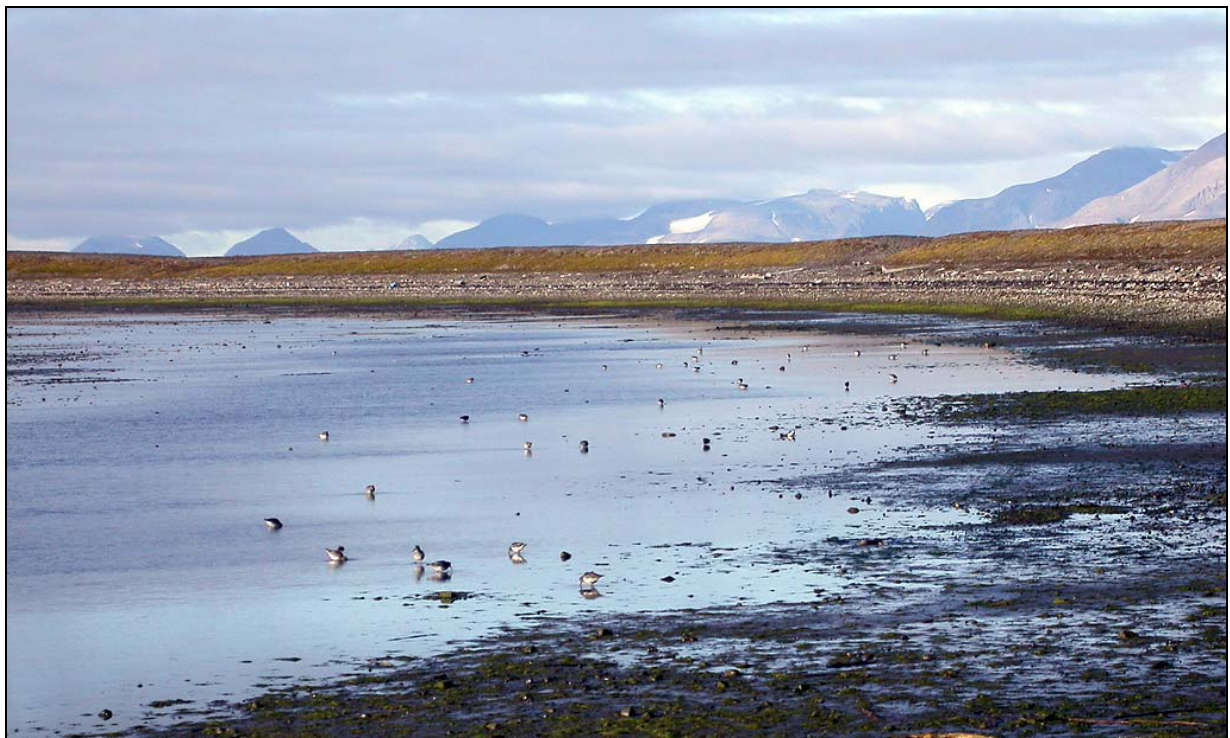
Bilde 4. En av de mange sandløpere på Sørkappøya. **Foto:** Bjørn O. Frantzen.

Tabell 5. Samtlige observasjoner av sandløper.

Antall individ	Sted	Område	Dato	Kommentar	Observatører
40	Sørkapplaguna	Sørkappøya	22.08.2006		RBE
51	Sørkapplaguna	Sørkappøya	23.08.2006		OHA,SHA
2	Skålvatnet	Sørkappøya	26.08.2006	ettermiddagen	OHA,SHA
12	Sørkapplaguna	Sørkappøya	26.08.2006	kl. 14 til 18	OHA,SHA
1	Sørkapplaguna	Sørkappøya	30.08.2006		GBA,BOF
2	Skålteneset	Sørkappøya	30.08.2006		GBA,BOF
25	strand øst av Sørkapplaguna	Sørkappøya	30.08.2006		GBA,BOF
2	Høyde 15	Sørkappøya	31.08.2006	trekker mot sør langs vestkysten	GBA,BOF
2	Nesvatna	Øylandet	31.08.2006		GBA,BOF
42	Nesodden-Skjerodden	Øylandet	31.08.2006		GBA,BOF
10	strand vest av s. Nesvatnet	Øylandet	31.08.2006		GBA,BOF
1	Sandhamnødden	Øylandet	31.08.2006		GBA,BOF
5	Sørkapp til Revleneset	Sørkappøya	01.09.2006		GBA,BOF
17	strand øst av Sørkapplaguna	Sørkappøya	01.09.2006		GBA,BOF
28	Sørkapplaguna	Sørkappøya	01.09.2006	sov på land sørvest i området	GBA,BOF
26	Skjerodden	Øylandet	02.09.2006		GBA,BOF
33	strand øst av Sørkapplaguna	Sørkappøya	03.09.2006		GBA
49	Sørkapplaguna	Sørkappøya	03.09.2006	Beiter i laguna	GBA
9	Sørkapplaguna	Sørkappøya	04.09.2006		GBA
14	strand øst av Sørkapplaguna	Sørkappøya	04.09.2006		GBA

Figur 3. Markering av de to viktigste områdene for småvadere i undersøkelsesområdet.

Bilde 5. Småvadere på østsiden i Sørkapplaguna 4. september. **Foto:** Georg Bangjord.

Bilde 6. Massive tangvoller fra stortare var å finne flere steder langs østkysten av Sørkappøya og Øylandet, samt på Sørflya. Disse habitatene er viktige beiteområder for småvadere. Bildet viser stranda øst for Sørkappvatnet på Sørkappøya. **Foto:** Georg Bangjord.

Fjæreplytt, *Calidris maritima*

Vanlig langs strendene i hele området. De største konsentrasjonene var å finne i tilknytning til Sørkapplaguna med nærområder og områdene lengst sør på Øylandet. Det var også en del trafikk av mindre flokker langs kysten som godt kan være flokker som trakk videre sørover i havet. Nevner her noen maksimumsverdier: Ca. 1000 individ i og ved Sørkapplaguna 26.8 (SHA,OHA), til sammen ca. 500 individ på sentrale og nordre deler av Sørkappøya 30.8 (BOF,GBA) og tilsammen minimum 212 individ sør på Øylandet 31.8 (BOF,GBA).

Steinvender, *Arenaria interpres*

Arten opptrådte fåtallig sør på Øylandet og på sentrale deler av Sørkappøya i perioden 30.8 til 4.9. På Øylandet ble det til sammen sett ni individ 31.8 og på det meste var det syv individ på Sørkappøya den 3.9 (BOF,GBA). Samtlige registreringer er listet i tabell 6.

Tabell 6. Samtlige observasjoner av steinvender.

Antall individ	Sted	Område	Dato	Kommentar	Observatører
3	strand øst av Sørkapplaguna	Sørkappøya	30.08.2006	tangvoll	GBA,BOF
3	Tokrossøya	Øylandet	31.08.2006	strand	GBA,BOF
6	Nesodden-Skjerodden	Øylandet	31.08.2006	tangvoll	GBA,BOF
1	Sørkapp til Revleneset	Sørkappøya	01.09.2006	strand-tangvoll	GBA,BOF
6	strand øst av Sørkapplaguna	Sørkappøya	01.09.2006	tangvoll	GBA,BOF
7	Skjerodden	Øylandet	02.09.2006	tangvoll	GBA,BOF
7	strand øst av Sørkapplaguna	Sørkappøya	03.09.2006	tangvoll	GBA,BOF
2	Høyde 15	Sørkappøya	04.09.2006	trakk forbi mot sør	GBA
2	strand øst av Sørkapplaguna	Sørkappøya	04.09.2006	tangvoll	GBA

Myrsnipe, *Calidris alpina*

Fåtallig forekommende (enkeltindivid og samlinger opp til seks) gjennom hele perioden. Sørkapplaguna skiller seg klart ut som den beste lokaliteten for arten. Alle observasjonene er gjengitt i tabell 7.

Tabell 7. Samtlige observasjoner av myrsnipe.

Antall individ	Sted	Område	Dato	Kommentar	Observatører
1	Sørkapplaguna	Sørkappøya	23.08.2006		OHA,SHA
6	Skålvatnet	Sørkappøya	26.08.2006		OHA,SHA
5	Sørkapplaguna	Sørkappøya	26.08.2006		OHA,SHA
1	Sørkapplaguna	Sørkappøya	30.08.2006	beiter	GBA,BOF
1	Sørkapp	Sørkappøya	01.09.2006	trekk	GBA,BOF
1	Skjerodden	Øyrlandet	02.09.2006	trekk	GBA,BOF
1	Sørkapplaguna	Sørkappøya	03.09.2006	beiter	GBA
5	Sørkapplaguna	Sørkappøya	04.09.2006	beiter	GBA

Storjo, *Catharacta skua*

Relativt vanlig i området Øyrlandet og Sørkappøya. De fleste individene så ut til å være i eller i nærheten av hekkeplassene. Flere ungfugler ble sett og enkelte voksne storjo varslet svakt i territoriet. Et storjopar som trolig hadde territoriet sør for høyde 25 på Sørkappøya, ble observert spisende på en voksen ærfugl hann i sjøen. Arten forflytter seg raskt og det ligger en viss usikkerhet i antall individ til stede på de ulike delområdene. Til sammen var det et sted mellom 15 og 20 på Sørkappøya og ca 27 på Øyrlandet, hvorav 14 ble sett samtidig på Tokrossøy (OHA,SHA,BOF,GBA). Ingen storjo ble ved sett ved Sørflya. Til sammen var det minimum 40 individer i undersøkelsesområdet.

Polarjo, *Stercorarius pomarinus*

Ett voksen individ i lys form trakk mot vest over søndre del av Øyrlandet 31.8 (BOF,GBA) og tre voksne, hvorav to mørke og en lys form, trakk mot sør langs østkysten av Sørkappøya 3.9 (GBA).

Tyvjo, *Stercorarius parasiticus*

Vanlig hekkefugl i heleområdet. Det ble ikke sett så mange årsunger, men det var tydeligvis stor trafikk og parene hadde i stor grad fortsatt tilhold i territoriene. Videre ble en 2K og en 2 eller 3K på Sørkappøya henholdsvis 1.9 og 3.9. Til sammen ble det registrert omkring 16 lyse og en mørk på Sørkappøya 30.8 og 1.9, ca. 10 lyse på Øyrlandet 31.8 og 13 lyse og en mørk på Sørflya 2.9 (BOF,GBA). Totalt var det minimum 40 voksne individ i det undersøkte området, hvorav de fleste så ut til å være territorielle. Flere voksne tyvjo ble sett jaktende på småvadere i Sørkapplaguna ved flere anledninger.

Fjelljo, *Stercorarius longicaudus*

Ett individ trakk mot sørvest over Sørkappøya 23.8 (SHA,OHA).

Gråmåke, *Larus argentatus*

To voksne individ opptrådte som et par med antydning til territoriell lyd ved strandskjæra, Sørflya 2.9 (BOF,GBA). Det ene individet var trolig en hybrid mellom gråmåke og polarmåke.

Svarbak, *Larus marinus*

Fåtallig daglig tilhold ved Sørkappøya og Øyrlandet. Flere av individene opptrådte i par og oppholdt seg trolig fortsatt i eller i nærheten av hekketerritoriet. Ett par som hadde tilhold ved Sørkappvatnet ble sett i lag med en årsunge den 1.9 (BOF,GBA). På Sørkappøya ble det talt opp 14 ad. og 1 juv., samt ett (2-3K) individ den 30.8 og 1.9 (BOF,GBA). Videre var det til sammen 15 ad. på Øyrlandet 31.8 (BOF,GBA). Til sammen hadde ca. 30 voksne svartbak tilhold i området.

Krykkje, *Rissa tridactyla*

Stor koloni (>5000 okkuperte reir) på sørsiden av Keilhaufjellet nordvest av Sørflya. Fortsatt mye unger i fjellet den 2.9 (BOF,GBA). Meget stor "næringstrafikk" av krykkjer både mot sør og nord på begge sider av Sørkappøya i hele perioden. En del mindre grupper av krykkje hvilte seg på skjær og klakker rundt Sørkappøya. Tyvjoene i området jaget krykkjene for mat jevnlig.

Polarmåke, *Larus hyperboreus*

Vanlig i hele området. De fleste ble sett sittende i flokk ved ferskvann som oftest ikke langt fra stedene med store flokker av ærfugl. Det ble iaktatt at polarmåkene tok krabbe fra ærfuglene. **Maksimumsnoteringer innen de tre delområdene:** Ved totaltelling rundt Sørkappøya den 30.8 og 1.9 ble det til sammen sett min. 143 individ fordelt på 118 ad., 12 (2-3K) og 23 juv. (BOF,GBA). Ved Øyrlandet var det til sammen 70 individ fordelt på 59 ad., seks (2-3K) og 15 juv. 31.8 (BOF,GBA). Ved Sørflya var det til sammen ca. 110 individ 28.8 (SHA,OHA). Dvs. at det oppholdt seg omkring 320 individ i undersøkelsesområdet i perioden.

Grønlandsmåke, *Larus glaucoides*

En ad. ble sett ved høyde 15 på Sørkappøya 4.9 (BOF).

Rødnebbterne, *Sterna paradisaea*

Vanlig i hele perioden. Arten opptrådte spesielt tallrik ved Sørkappøya, samt furasjerende over Austrevet og over sjøområdene mellom Sørkappøya og Øyrlandet. På det meste ble ca. 800 individ sett på Sørkappøya, hvorav min. 500 av disse hvilte seg i bakken på østsiden av Skålvatnet 30.8 (BOF,GBA). Det var en stor andel ungfugl i flokkene. Flere mindre grupper ble sett på trekk mot sør. Minimum 130 ind. ved Øyrlandet, hvorav de fleste befant seg ved de grunne sjøområdene sørøst av Skjerodden 31.8 (BOF,GBA).

Lunde, *Fratercula arctica*

Koloni på sørsiden av Keilhaufjellet. Næringssøkstrafikken gikk tydeligvis nordover og/ eller østover i Storfjorden. Arten ble ikke sett trekkende forbi Sørkappøya. Kun ett individ ble sett utenom kolonien, da et ind. trakk langs kysten mot nordøst (mot kolonien) ved Strandskjæra på Sørflya 2.9 (GBA).

Teist, *Ceppus grylle*

Til tross for aktiv kinking på sjøen i hele området, ble arten knapt registrert. En ungfugl ble sett på sjøen vest for høyde 15 på Sørkappøya 3. og 4.9 (GBA).

Polarlomvi, *Uria lomvia*

Til tross for aktiv kikkning på sjøen i hele området, ble arten knapt registrert. En trolig (2K) lå på sjøen vest av Stjernøyskjæra 31.8 (BOF,GBA) og et individ trolig av denne art (alt. lomvi) trakk mot sør vest for Sørkappøya 3.9 (GBA).

Linerle, *Motacilla alba*

Ett individ hadde tilhold i tangvollen ved Skjerodden sør på Øyrlandet 31.8 (BOF,GBA). Senere på dagen ble ett individ sett vest av Nesbukta (3 km vest for Skjerodden). Trolig dreier det seg om samme individ.

Buskskvett, *Saxicola rubetra*

Ett individ (trolig ungfugl) hadde tilhold ved stranda øst for Sørkapplaguna 30.8 til 1.9 (BOF,GBA).

Rødvingetrost, *Turdus ilacus*

Ett individ hadde tilhold ved Trondsenneset 23.8 (SHA,OHA).

Rosenfink, *Carpodacus erythrinus*

En ungfugl ble sett i lag med 12 snøspurv ved "tømmerstranda" rett vest av Steinbruvatna, Sørkappøya 29.8 (BOF,GBA).

Snøspurv, *Plectrophenax nivalis*

Arten synes å opptre noe vanligere den siste uken, med daglige observasjoner. I den første uken ble noen få individ sett sporadisk. Eksempelvis ble fire og fem individ sett henholdsvis 23. og 26.8 på Sørkappøya (SHA,OHA). På Sørkappøya ble mellom 10. og 30 individ sett daglig i perioden 29.8 til 4.9 (BOF,GBA). Maksimumsnotering ca. 200 ind. på Sørkappøya 30.8 og ca. 85 på Øyrlandet 31.8 (BOF,GBA). Ved Sørflya ble det sett tre individ 2.9 (BOF,GBA).

3.2 PATTEDYR

Storkobbe, *Erignathus barbatus*

Til sammen tre enkeltindivid ble sett ved Øyrlandet-Sommerfeldtbukta-Sørflya 31.8 til 2.9 (BOF,GBA).

Steinkobbe, *Phoca vitulina*

To ble sett på grunnene ved østkysten av Øyrlandet i Sommerfeldtbukta 31.8 og ett individ på grunnene ved Skjemmeneset, Sørflya 2.9 (BOF,GBA).

Isbjørn, *Ursus maritimus*

Ett individ gikk nordover nord på Øyrlandet 24.8 (SHA,OHA).

Fjellrev, *Alopex lagopus*

Ett individ ble sett ved Steinbruvatna, Sørkappøya 30.8 (BOF) og ett individ ble sett på Skjerodden, Øyrlandet 2.9 (BOF,GBA).

4. SØRKAPPØYA, ET IDEELT STED FOR OVERVÅKNING AV TREKKENDE FUGL PÅ SVALBARD

I den grad man i fremtiden ønsker å overvåke trekkbevegelser hos fugl både med tanke på fenologi, bestandsstørrelser, trekkretninger og merking for kartlegging av trekkruiter og overvintringsområder, vil Sørkappøya være en selvskreven lokalitet for denne type virksomhet.

På høyde 15, sør-sørvest på Sørkappøya, har Norsk polarinstitutt to hytter. En spisshytte og ei Moelven letthytte (jf. bilde 6). Fyrtjenesten hos Norsk Polarinstitutt har i tillegg et masteanlegg for betjening av radarreflektor. Fra denne høyden vil man kunne ha full oversikt over trekkende fugl som kommer ned både fra østkysten og vestkysten. På stedet hvor spisshytta står i dag, vil en eventuell fremtidig observasjonshytte være ideelt plassert. Ei hytte med store vindu i alle fire himmelretninger, vil gjøre det mulig å sitte inne og observere under dårlige værforhold.

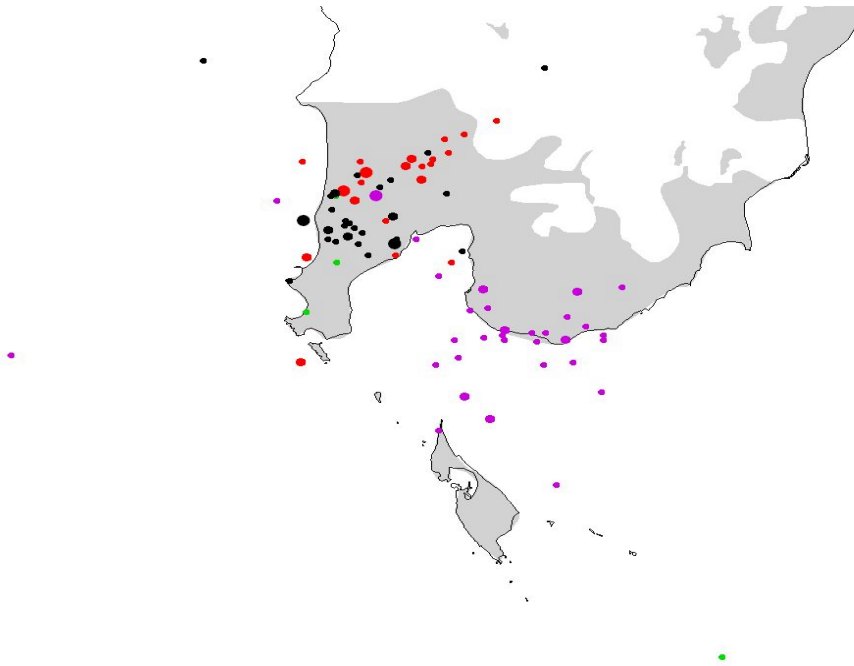
Bilde 7. Hyttene til Norsk Polarinstitutt på høyde 15 på Sørkappøya. **Foto:** Georg Bangjord.

Bilde 8. Søndre del av Sørkappøya. Hyttene på høyde 15, vises som to hvite prikker. **Foto:** Georg Bangjord.

5. VEDLEGG

5.1 Nordre del av Øyrlandet, et viktig rasteområde for ringgås

Figur 4. Plotte fra satellittmerket ringgjess under høsttrekket i 2001. Her kommer det tydelig fram at både nordre del av Øyrlandet og Sørflya var viktige rasteplasser for arten denne høsten. Preben Klausen er ansvarlig for satellittstudiene og utarbeidelsen av dette kartet.

Bilde 9. Nordre del av Øyrlandet fra Øyrungen og nordover, sett fra vest. I dette området raster ringgjessene om høsten. **Foto:** Bjørn O. Frantzen.